

สทสว

คู่มือการปฏิบัติ สระบุรีโมเดล การผลิตผัก สมุนไพร ไม้ผลผสมผสานคุณภาพ สร้างรายได้สูง

โครงการ 76 จังหวัด 76 โมเดล
การผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง

ดาวน์โหลดคู่มือการปฏิบัติ

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
กรมวิชาการเกษตร

สรุปโมเดลการผลิตผัก สมุนไพร ไม้ผลผสมผสานคุณภาพ สร้างรายได้สูง

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
กรมวิชาการเกษตร

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติ “สระบุรีโมเดล การผลิตผัก สมุนไพร ไม้ผลผสมผสาน คุณภาพสร้างรายได้สูง” จัดทำขึ้น ภายใต้ โครงการ 76 จังหวัด 76 โมเดลการผลิต สินค้าเกษตรมูลค่าสูง เพื่อเผยแพร่ภูมิ ปัญญา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง การเกษตร ผ่านโมเดลเกษตรกรรมที่สร้าง มูลค่าสูงให้แก่ชุมชน 76 จังหวัด สระบุรี โมเดลการผลิตผัก สมุนไพร ไม้ผล ผสมผสานคุณภาพสร้างรายได้สูง เป็นอีก องค์ความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติและสร้าง รายได้ให้แก่เกษตรกรในจังหวัดสระบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้ จะมี ประโยชน์ต่อนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ เกษตรกร และบุคคลผู้สนใจทั่วไป สามารถ นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและปรับ ใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างสรรค์ การเกษตรของไทยให้มั่นคงและยั่งยืน ต่อไป

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
พฤษภาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
ข้อมูลเกษตรกร	1
เทคโนโลยีการผลิตผัก สมุนไพร ไม้ผล	3
เทคโนโลยี/ นวัตกรรมที่นำไปใช้	
❖ เทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตร	8
❖ เทคโนโลยีของเกษตรกร	9
ผลผลิต ต้นทุน รายได้ รายได้สุทธิ (บาท/ไร่/ปี)	10
การยอมรับและความพึงพอใจเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตร	11
คำแนะนำ	11

ข้อมูลเกษตรกร

ชื่อ-นามสกุล นางนงคราญ อุทัยแสงสกุล

อายุ 68 ปี

ที่อยู่ หมู่ที่ 1 ตำบลพุดแค อำเภอลำลูกเกด
จังหวัดสระบุรี

เบอร์โทรศัพท์ 081-8529391, 085-1237365

ชนิดพืช 23 ชนิด

พืชผัก พริกขี้หนู จิงจูฉ่าย ดอกขมิ้น
โหระพา ดอกสลิด มะเขือพวง โรสแมรี มาร์จอแรม
กระเจียบเขียว พักทองปัตเตอร์นัต กะเพรา
เบบี๋แครอท ผักชีลาว ดอกแค ไม้เคล วอเตอร์เครส
สมุนไพร เตยหอม เชียงดา หล้าหวาน หม่อน

พารากอน

ไม้ผล กล้วยน้ำว้า

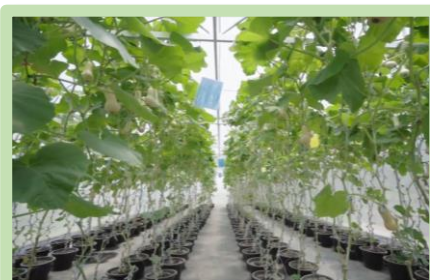
พื้นที่ปลูก 15 ไร่

พิกัดแปลง 47P x: 703962, y: 1622262

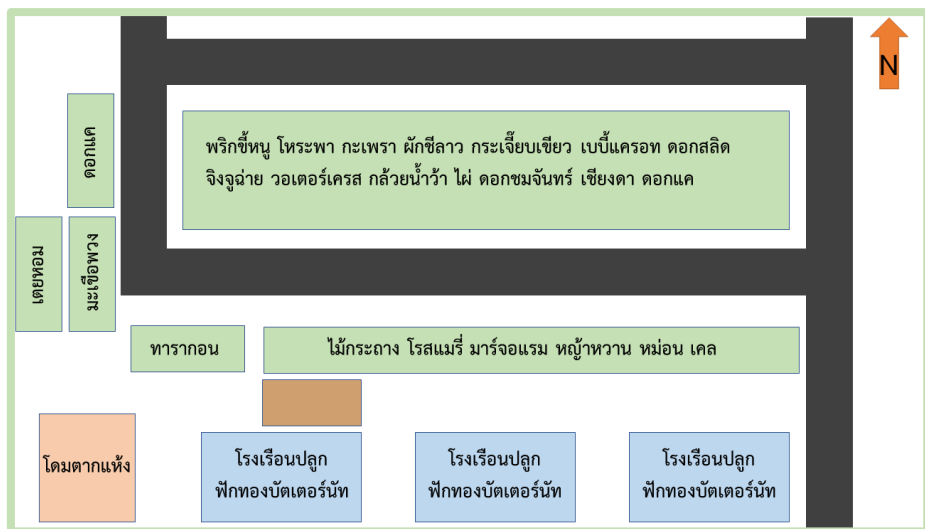

ผลงานและความสำเร็จ

- ❖ ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP) แบบเดี่ยว
- ❖ เป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกผักและสมุนไพรปลอดภัยสระบุรี
- ❖ เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานการผลิต และแปรรูปสินค้าเกษตร

❖ ผังแปลง

แปลงต้นแบบ

โรงเรือนปลูก

แปลงปลูก

ไม้กระถาง

❖ แผนการผลิต

ชนิดพืช/พันธุ์พืช	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม
พืชผัก					
พริกชี้หนู					
จิงจูฉ่าย					
ดอกขมจันทร์ ดอกสลิด					
โหระพา					
มะเขือพวง ไร้สมเรี ภารจอแรม					
กะเพรา					
ดอกแค					
วอเตอร์เครส					
กระเจี๊ยบเขียว พักทองบัตเตอร์นัต ผักชีลาว					
ไผ่ เคล เบบี้แครอท					
สมุนไพร					
เตยหอม เชียงดา หญ้าหวาน ทารากอน					
หม่อน					
ไม้ผล					
กล้วยน้ำว้า					

 ช่วงปลูก

 ช่วงเก็บเกี่ยว

[illegible]

เทคโนโลยีการผลิตผัก สมุนไพร ไม้ผล

❖ การเตรียมดิน

การเตรียมดิน ประกอบด้วย ดิน แกลบดิบ แกลบดำ และปุ๋ยคอก อัตรา 2: 0.5: 0.5: 1 และ ใช้แชนแดงแห้ง 20 กรัมต่อดินปลูกที่ผสม แล้ว 1 กิโลกรัม ใช้สำหรับปลูกผัก สมุนไพร ไม้ผล ในแปลง และกระถาง

❖ การปลูก

การปลูกผัก และสมุนไพรในแปลง

ใช้ดินปลูกที่เตรียมนำมาปลูกผัก ระยะปลูก 30 x 30 เซนติเมตร รดน้ำวันละ 2 ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 และ 46-0-0 ปริมาณ 20 กรัมต่อต้น ทุกๆ 20-30 วัน สำหรับพืชอายุยาว ใส่ปุ๋ยหมัก ทุกๆ 6 เดือน

การปลูกผัก และสมุนไพรในกระถาง

นำกระถางปลูกขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 10-15 นิ้ว ใส่ดินปลูกที่เตรียมไว้ ปลูกกระถางละ 1 ต้น รดน้ำวันละ 2 ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 และ 46-0-0 ปริมาณ 20 กรัมต่อ 1 กระถาง ทุกๆ 20-30 วัน

การปลูกบัตเตอร์นัตในโรงเรือน

ดินสำหรับการปลูกพืชในโรงเรือน ประกอบไปด้วย ดิน ใบก้ามปู กาบมะพร้าว ไตรโคเดอร์มา อัตรา 2 : 1 : 1 : 1

การผูกต้นกับเชือก โดยผูกข้อเว้นข้อเพื่อพรางลำต้น ตัดแต่งกิ่งแขนง ข้อ 1-8 ออก และเก็บข้อที่ 9-12 ไว้เพื่อให้ออกผล (ต้นละ 1 ผล) ไว้ใบกิ่งแขนงละ 2-3 ใบ

การให้ปุ๋ย ใช้ปุ๋ย A, B ไปกับระบบน้ำ อัตรา 18 ลิตรต่อน้ำ 2,000 ลิตร 5 ครั้งต่อวัน และใช้ปุ๋ยแคลเซียม เพื่อไม่ให้ผลแตก

การปลูกกล้วยน้ำว้า

ชุดหลุมปลูกขนาด 50x50x50 เซนติเมตร โดยระยะปลูก 4x4 เมตร และใช้ดินปลูกที่เตรียมไว้ รดน้ำวันละ 2 ครั้ง ใส่ปุ๋ยหมัก ทุกๆ 6 เดือน

❖ โรค-แมลงศัตรูพืช

โรคใบหงิกเหี่ยว เกิดจากเชื้อไวรัส ใช้วิธีการถอนทิ้งให้ห่างจากแปลงปลูก และย้ายที่ปลูกใหม่

หนอนกระทู้ หนอนคืบกะหล่ำ พ่นด้วยเชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส ทูริงเอนซิส (บีที) อัตรา 40-80 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ 5 มิลลิลิตร

เพลี้ยไฟ พ่นด้วยน้ำส้มควันไม้ อัตรา 1 ลิตร ต่อน้ำ 200 ลิตร สลับกับน้ำหมักยาเส้น ใช้ยาเส้นสำเร็จรูป จำนวน 20 กรัม แขน้ำจำนวน 60 ลิตร ทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง กรองด้วยผ้าขาวบาง ผสมสารจับใบ 5 มิลลิลิตร

เพลี้ยแป้ง ใช้วิธีการถอนทิ้งให้ห่างจากแปลงปลูก และย้ายที่ปลูกใหม่

การเก็บเกี่ยวและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

❖ การเก็บเกี่ยว

เก็บผลผลิตด้วยมือ จากนั้นนำไปล้างทำความสะอาดก่อนนำไปแพ็คบรรจุ หรือแปรรูปต่อไป

❖ วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

ฝึกแบบบรรจุภัณฑ์ เก็บผลผลิตผักนำมาล้างน้ำให้สะอาด และนำมาแพ็คบรรจุ

การแปรรูปเป็นสมุนไพรอบแห้ง เก็บผลผลิตนำมาล้างน้ำให้สะอาด ตากในโดมตากแห้ง 1-2 วัน และนำมาบรรจุภัณฑ์

การแปรรูปเป็นอาหาร เก็บผลผลิต
มาล้างน้ำให้สะอาด นำผลผลิตไปแปรรูป
เป็น คูกักจากวอเตอร์เครส กระเจี๊ยบเขียว
และแปรรูปเป็นอาหารต่างๆ ในตลาด

❖ การตลาด

การจำหน่ายผลผลิตพืชผัก สมุนไพร และไม้ผล จัดจำหน่ายทางสรรพสินค้า
Tops Supermarket

การจำหน่ายสมุนไพรแปรรูป กล้าพันธุ์ และแปรรูปเป็นอาหาร จัดจำหน่ายใน
ตลาดหัวปลี และงานแสดงสินค้า

เทคโนโลยี/ นวัตกรรมที่นำไปใช้

เทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตร

❖ แหนแดง

แหนแดงแห้ง สามารถนำไปใช้ผสม
เป็นวัสดุปลูกได้ โดยผสมดินปลูก 1
กิโลกรัมต่อแหนแดงแห้ง 20 กรัม

❖ เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส ทุริงเอนซิส (บีที)

เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส ทุริงเอนซิส
(บีที) ใช้ในการกำจัดหนอนกระทู้ หนอน
คืบกะหล่ำ โดยใช้อัตรา 40-80 มิลลิลิตรต่อ
น้ำ 20 ลิตร ผสมสารจับใบ 5 มิลลิลิตร

เทคโนโลยีของเกษตรกร

❖ การผสมดินปลูก

อัตราส่วนในการผสมดินปลูกสำหรับการปลูกพืชในแปลง และในกระถางประกอบด้วย ดิน แกลบดิบ แกลบดำ และปุ๋ยคอก อัตรา 2: 0.5: 0.5: 1

❖ การผสมปุ๋ยหมัก

ปุ๋ยหมัก 1,000 กิโลกรัม ประกอบด้วย เศษพืชแห้ง 1,000 กิโลกรัม มูลสัตว์ 200 กิโลกรัม ปุ๋ยไนโตรเจน 2 กิโลกรัม น้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากปลา 9 ลิตร และ สารเร่งซูเปอร์ พด.1 ซอง (100 กรัม)

❖ การใช้น้ำส้มคว้นไม้

ใช้น้ำส้มคว้นไม้ในการกำจัดศัตรูพืชต่างๆ ได้แก่ หนอนกระทู้ผัก หนอนใยผัก หนอนคืบกะหล่ำ และเพลี้ยไฟ พ่นน้ำส้มคว้นไม้อัตรา 1 ลิตร ต่อน้ำ 200 ลิตร

❖ การใช้น้ำหมักยาเส้น

ใช้ยาเส้นสำเร็จรูป จำนวน 20 กรัม แขน้ำจำนวน 60 ลิตร ทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง กรองด้วยผ้าขาวบาง ผสมสารจับใบ 5 มิลลิลิตร ก่อนนำไปพ่นเพื่อกำจัดเพลี้ย ดั้วหมัดผัก และ หนอนชอนใบ

ผลผลิต ต้นทุน รายได้ รายได้สุทธิ (บาท/ไร่/ปี)

รายได้ผลผลิตทางการเกษตร แบ่งเป็น 4 ส่วน	จำนวน	หน่วย	ราคาต่อหน่วย (บาท)	รายได้ ปี 2566 (บาท)
ส่วนที่ 1 ผักสมุนไพรที่ขอรับรองมาตรฐาน GAP ส่งตลาดโมเดิร์นเทรด ได้แก่ พริกขี้หนู กล้วยน้ำว้า จิงจูฉ่าย ดอกขมิ้นหอม หน่อหวาน โหระพา ดอกสลิด มะเขือพวง โรสแมรี มาร์จอราม กระเจี๊ยบเขียว และผักทองปัตเตอร์นัต	6,912	กิโลกรัม	156	1,075,600
ส่วนที่ 2 พืชผักสวนครัวที่นำไปทำสมุนไพรแห้ง เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่อินค้า ได้แก่ เตยหอม เชียงดา ทารากอน หน่อหวาน และใบหม่อน (จำหน่าย เดือนละ 400 แพ็คๆ ละ 50 กรัม)	240	กิโลกรัม	900	216,000
ส่วนที่ 3 การทำกลาผักสวนครัว สมุนไพร จำหน่ายเป็นกลาพันธุ์ โรสแมรี ทารากอน พริกขี้หนูสวน หม่อน กะเพรา เบบี๋แคโรท เคล จิงจูฉ่าย หน่อหวาน (จำหน่าย เดือนละ 200 ต้นๆ ละ 40 บาท)	2,400	ต้น	40	96,000
ส่วนที่ 4 ผลผลิตที่นำไปเป็นวัตถุดิบแปรรูปเป็นอาหารจำหน่ายในตลาดหัวปลีและออกงานแสดงสินค้า ได้แก่ วอเตอร์เครส กะเพรา ผักชีลาว ดอกแค และหน่อไม้ (จำหน่าย วันละ 10 กก.ๆ ละ 20 บาท) จำนวน 360 วัน	3,600	กิโลกรัม	20	72,000
รายได้ (บาท)				1,447,600
ต้นทุน (บาท) (ต้นทุนการปลูก ค่าแรงงานปลูก กล้าพันธุ์ ค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าแรงแพ็คบรรจุ ค่าขนส่ง ค่าบำรุงรักษา ทำความสะอาดตัดแต่ง และค่าน้ำค่าไฟ)				830,412
รายได้สุทธิ (บาท)				617,188

*ต้นทุนโรงเรือน ขนาด 6 x 20 เมตร: 1 โรงเรือน 60,000 บาท จำนวน 3 โรงเรือน

ปี พ.ศ.	2563	2564	2565	เฉลี่ย 3 ปี	2566
ต้นทุน (บาท)	605,370	672,634	747,371	675,125	830,412
รายได้ (บาท)	1,055,300	1,172,556	1,302,840	1,176,899	1,447,600
รายได้สุทธิ (บาท)	449,930	499,922	555,469	501,774	617,188

การยอมรับและความพึงพอใจ เทคโนโลยีของ กรมวิชาการเกษตร

เกษตรกรให้การยอมรับและ
พึงพอใจในการนำแผนแดงไปใช้เพื่อ
ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และการใช้เชื้อ
แบคทีเรียบาซิลลัส ทูริงเอนซิส (บีที)
ในการกำจัดศัตรูพืช

คำแนะนำ

1. ตลาดนำการผลิต สามารถเลือกพืชที่จะปลูก เป็นพืชผัก สมุนไพร และไม้ผล ที่มีมูลค่าสูง เช่น ทารากอน โรสแมรี่ และมาร์จอแรม
2. เกษตรกรรายย่อยสามารถใช้โมเดลนี้ได้โดยเข้ามาเป็นเครือข่าย และมีต้นทุนประมาณ 30,000 บาทต่อไร่
3. เกษตรกรรายใหญ่ถ้าต้องการใช้โมเดลนี้เป็นตัวอย่างจำเป็นต้องมีตลาด และเครือข่ายเกษตรกร
4. การผลิตพืชที่มีคุณภาพและสามารถจำหน่ายได้ราคาสูงควรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต GAP พืช

คณะผู้จัดทำ

1. นายอุกฤษ ดวงแก้ว
2. นางสาววาริรัตน์ สมประทุม
3. นางสาววัชรာ สุวรรณอาศน์
4. ว่าที่ร้อยตรี พัชรพงศ์ มาเกตุ
5. นางสาวณัฐธิดา ศักดิ์ดี
6. นางสาวเครือวัลย์ บุญเงิน
7. นางอารดา มาสรี

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นักวิชาการเกษตร

เจ้าพนักงานการเกษตร

ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการ

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5

คณะกรรมการติดตามและคัดเลือกแปลงต้นแบบโครงการ 76 จังหวัด 76 โมเดล การผลิต

สินค้าเกษตรมูลค่าสูง สวพ.5

1. นางอารดา มาสรี
2. นายदारรุ่ง คงเทียน
3. นายเกรียงศักดิ์ ขาดิปริติ
4. นางรัชนก ทองเวียง
5. นายอุดมศักดิ์ ดวนมีสุข
6. นางเพ็ญลักษณ์ ชูดี
7. นายนพพร ศิริพานิช
8. นายนิพนธ์ ภาชนะวรรณ
9. นางอรรณญา ภู่วิไล
10. นางสาวเครือวัลย์ บุญเงิน
11. นางสาววารีรัตน์ สมประทุม
12. นายปิยนันท์ พวงจันทร์
13. นางสาววัชรรา สุวรรณอาศน์
14. นางสาวฉัตรมณี สังข์สุวรรณ

- ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุทัยธานี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี
รักษาการผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาญจนบุรี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรราชบุรี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบุรี
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครสวรรค์
ผู้อำนวยการกลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี
ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

สนับสนุนงบประมาณ โดย กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)

สทสว

ติดต่อสอบถาม

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
เลขที่ 552 หมู่ 4 ตำบลบางหลวง
อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท 17150
โทรศัพท์: 056 405 070
อีเมล: res.oard5@gmail.com